

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 2015

687/2015

Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään työturvallisuuslain (738/2002) 14 §:n 2 momentin ja 32 §:n 4 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään työpaikoilla käytettävistä turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista.

Tämä asetus ei koske vaarallisten aineiden ja seosten eikä tuotteiden ja laitteiden markkinoille saattamiseen tai käyttöön luovuttamiseen liittyviä merkkejä.

Tämä asetus ei koske maantie-, rautatie-, sisävesi-, meri- tai lentokuljetuksessa käytettäviä turvamerkkejä. Näiden kuljetusmuotojen osalta voidaan soveltaa, mitä tämän asetuksen luvussa 5 säädetään.

2 §

Työnantajan huolehtimisvelvollisuus

Työnantajan on huolehdittava siitä, että työpaikalla on työn turvallisen tekemisen kannalta tarpeelliset tämän asetuksen mukaiset turvamerkit.

3 §

Työntekijöille annettava opetus ja ohjaus

Työnantajan on annettava työntekijöille opetusta ja ohjausta turvamerkeistä ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä.

Neuvoston direktiivi 92/58/ETY, EYVL L 245, 26.8.1992, s. 23–42

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/27/EU, EUVL L 65, 5.3.2014, s. 1–7

2 luku

Yleiset työpaikalla käytettäviä turvamerkkejä ja niiden käyttöä koskevat vähimmäisvaatimukset

4 §

Turvamerkit

Turvamerkkejä ovat liitteen I mukaiset kilvet ja liitteen IV mukaiset käsimerkit sekä esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit, valomerkit, äänimerkit ja ennakolta määrätyt puhutut viestit, jotka välittää ihmisääni tai keinotekoinen ääni (*ääniviestit*). Turvamerkkejä saa käyttää ainoastaan tässä asetuksessa tarkoitetun viestin tai tiedon välittämiseen.

5 §

Merkkityypit

Pysyviä merkkejä ovat liitteen I mukaiset kieltoon, varoitukseen tai käskyyn liittyvät merkit, varauuskäyntien ja ensiapupaikkojen sijaintiin ja tunnistamiseen liittyvät merkit, palontorjuntavälineiden sijaintiin liittyvät merkit sekä esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit. Pysyvinä merkkeinä on käytettävä kilpiä, jollei toisin säädetä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan palontorjuntavälineiden sijainti merkitä myös liitteen II mukaisella punaisella värillä.

Paikat, joissa on vaara törmätä esteisiin tai pudota, on merkittävä pysyvästi turvavärillä tai kilvillä tai molemmilla. Liikenneväylät on merkittävä pysyvästi turvavärillä.

Tilapäisiä merkkejä ovat valomerkit, äänimerkit, ääniviestit ja käsimerkit. Tilapäisiä merkkejä on käytettävä tilanteen sitä edellyttäessä merkitsemään vaaraa, erityisiä toimintakehotuksia ja hätätapauksissa tapahtuvaa evakuointia. Riskialttiita tai vaarallisia tehtäviä suorittavia henkilöitä on ohjattava käyttäen käsimerkkejä tai ääniviestejä taikka näiden yhdistelmää.

6 §

Merkkien keskinäinen vaihtaminen ja yhdistäminen

Edellyttäen, että turvamerkkien teho on sama, voidaan vaihtoehtoisesti käyttää joko:

- 1) turvaväriä tai kilpiä merkitsemään paikkoja, joissa on este tai pudotus;
- 2) valomerkkejä, äänimerkkejä tai ääniviestiä;
- 3) käsimerkkejä tai ääniviestiä.

Yhdessä voidaan käyttää seuraavia turvamerkkejä:

- 1) valomerkkejä ja äänimerkkejä;
- 2) valomerkkejä ja ääniviestiä;
- 3) käsimerkkejä ja ääniviestiä.

7 §

Merkin ja merkinantolaitteiden käyttäminen

Työnantajan on huolehdittava työturvallisuuslain (738/2002) 10 §:ssä tarkoitetun työn vaarojen selvittämisen ja arvioinnin perusteella merkkien ja merkinantolaitteiden riittävästä määrästä ja niiden sijoittamisesta.

Merkkien käyttämisessä on otettava huomioon, että:

- 1) merkkejä ei saa asettaa liian lähekkäin;

- 2) kahta valomerkkiä, jotka voidaan sekoittaa toisiinsa, ei tule käyttää samanaikaisesti;
- 3) valomerkkiä ei tule käyttää toisen samanlaisen valolähteen läheisyydessä;
- 4) kahta äänimerkkiä ei tule käyttää samanaikaisesti;
- 5) äänimerkkiä ei tule käyttää, jos se ei erotu taustamelusta;
- 6) merkkiä ei saa sijoittaa siten, että merkin näkyvyys ja kuuluvuus vaarantuu.

Valo- tai äänimerkin laukaiseminen osoittaa, milloin vaaditun toiminnan tulee alkaa. Merkin on oltava toiminnassa niin kauan kuin toiminta vaatii. Valo- ja äänimerkit on saatettava uudestaan käyttövalmiiksi heti käytön jälkeen.

8 §

Merkeistä ja merkinantolaitteista huolehtiminen

Merkit ja merkinantolaitteet on puhdistettava, huollettava ja tarkastettava säännöllisesti sekä korjattava ja tarvittaessa korvattava uusilla, jotta ne säilyttäisivät ominaispiirteensä ja toiminnalliset ominaisuutensa.

Virtalähteellä varustettuja merkkejä varten on oltava varavoiman lähde sähkökatkoksen varalta, jos vaara ei poistu virran katkaisemisella.

3 luku

Kilpiä koskevat vähimmäisvaatimukset

9 §

Kilvet

Kilpien kuvatunnusten on oltava mahdollisimman yksinkertaisia ja niissä on oltava vain olennaiset yksityiskohdat. Käytettävät kuvatunnukset voivat olla erilaisia tai yksityiskohtaisempia kuin liitteessä I kuvatut edellyttäen, että ne välittävät saman merkityksen eikä ero tee niiden merkitystä vaikeammin ymmärrettäväksi.

Kilpien on oltava valmistettu iskun- ja säänkestävästä sekä ympäristöolosuhteet kestävästä materiaalista. Kilpien mittojen sekä väri- ja valo-ominaisuuksien on oltava sellaiset, että kilvet voi nähdä ja niiden merkityksen ymmärtää helposti.

Jos kilpi on standardin SFS-EN ISO 7010+A1+A2+A3+A4+A5 tai SFS 5715 vaatimusten mukainen, sen katsotaan täyttävän myös tässä asetuksessa kilvelle asetetut vähimmäisvaatimukset.

10 §

Kilpien erityispiirteet

Kieltomerkit ovat pyöreitä ja niissä on oltava punaiset reunat ja merkin poikki kulkeva vinoviiva sekä musta kuva valkoisella taustalla.

Varoitusmerkit ovat kolmion muotoisia ja niissä on oltava musta kuvatunnus keltaisella taustalla ja mustat reunat.

Määräysmerkit ovat pyöreitä ja niissä on oltava valkoinen kuvatunnus sinisellä taustalla. Tarvittaessa yleistä määräysmerkkiä tulee käyttää lisämerkin kanssa.

Varauloskäynti- ja ensiapumerkit ovat suorakulmion tai neliön muotoisia ja niissä on oltava valkoinen kuva vihreällä taustalla.

Palontorjuntamerkit ovat suorakulmion tai neliön muotoisia ja niissä on oltava valkoinen kuva punaisella taustalla.

11 §

Kilpien käyttö

Kilvet on kiinnitettävä sopivalle korkeudelle ja katseen linjan mukaiseen paikkaan esteet huomioon ottaen joko yleisen vaara-alueen sisäänkäynnin kohdalle tai erityisen vaaran tai kohteen välittömään läheisyyteen, hyvin valaistuun ja helposti saavutettavaan ja näkyvään paikkaan.

Kun luonnonvalon vähäisyys vaikeuttaa kilven havaitsemista, on kilvissä käytettävä itsevalaisuvia värejä, heijastavia materiaaleja tai keinotekoisia valaistusta.

Kilpi on poistettava, kun sen tarkoittamaa tilannetta ei enää ole.

4 luku

Tilojen, huoneiden ja aidattujen alueiden sekä säiliöissä ja putkissa olevia merkkejä koskevat vähimmäisvaatimukset

12 §

Tilojen, huoneiden ja aidattujen alueiden merkitseminen

Sellaiset tilat, huoneet ja aidatut alueet, joissa varastoidaan huomattavia määriä vaarallisia aineita tai seoksia, on merkittävä liitteen I mukaisella varoitusmerkillä tai aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 (*CLP-asetus*) mukaisesti, jolleivät yksittäisten pakkausten tai säiliöiden merkinnät riitä varoittamaan vaarallisista aineista tai seoksista. Merkki on sijoitettava näkyvään paikkaan lähelle varastointialuetta tai varastohuoneeseen johtavaan oveen.

Liitteen I mukaista yleistä varoitusmerkkiä ei saa käyttää varoittamaan vaarallisista kemiallisista aineista tai seoksista lukuun ottamatta tapauksia, joissa varoitusmerkkejä käytetään edellä 1 momentin mukaisesti merkitsemään varastoja, joissa säilytetään vaarallisia aineita tai seoksia.

13 §

Säiliöt ja putket

Vaaralliseksi luokiteltuja kemiallisia aineita tai seoksia varten työssä käytettävien säiliöiden ja tällaisten vaarallisten aineiden tai seosten varastoinniseksi käytettävien säiliöiden samoin kuin vaarallisia aineita tai seoksia sisältävien tai niitä kuljettavien näkyvissä olevien putkien merkitsemiseen on käytettävä tämän asetuksen liitteen I mukaista varoitusmerkkiä tai CLP-asetuksen liitteen V mukaista varoitusmerkkiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja varoitusmerkkejä voidaan täydentää vaarallisen aineen tai seoksen nimellä tai kaavalla taikka muilla lisätiedoilla sekä yksityiskohtaisilla tiedoilla niiden vaarallisuudesta. Varoitusmerkkejä voidaan täydentää tai ne voidaan korvata merkeillä, joita sovelletaan kaikkialla Euroopan unionissa vaarallisten aineiden tai seosten kuljettamiseen, silloin kun säiliöitä kuljetetaan työpaikalla.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, säiliöitä, joita käytetään työssä lyhyitä aikoja tai säiliöitä, joiden sisältö vaihtuu usein, ei tarvitse varustaa varoitusmerkillä edellyttäen, että samantasoinen suoja on saavutettavissa opetuksella ja ohjauksella.

Merkit on kiinnitettävä säiliön tai putken näkyville puolille. Putkissa käytettävät merkit on sijoitettava näkyvästi venttiilien, saumojen tai muiden vaarallisimpien kohtien, läheisyyteen sopivin etäisyyksin.

5 luku

Esteitä ja vaarallisia paikkoja sekä liikenneväyliä tarkoittavia merkkejä koskevat vähimmäisvaatimukset

14 §

Esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit

Paikat, joihin työntekijöillä on työn tekemiseksi pääsy ja joissa on vaara törmätä esteisiin, pudota tai jäädä putoavien esineiden alle, tulee merkitä vuorottaisin keltaisin ja mustin tai punaisin ja keltaisin tai punaisin ja valkoisin raidoin.

Esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavien merkkien on oltava riittävän kookkaita suhteessa kyseiseen esteeseen tai vaaralliseen alueeseen.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen raitojen on oltava noin 45 asteen kulmassa ja yhtä leveät.

15 §

Liikenneväylien merkitseminen

Kun tilojen ja laitteiden käyttö sitä edellyttävät työntekijöiden suojelemiseksi, kulkuvälineille tarkoitetut liikenneväylät on merkittävä selvästi taustasta erottuvilla jatkuvilla viivoilla, joko valkoisella, keltaisella tai muulla selvästi näkyvällä värillä.

Viivojen on sijoitettava niin, että niiden ja minkä tahansa mahdollisesti lähellä sijaitsevan kohteen sekä jalankulkijoiden ja kulkuvälineiden väliin jää tarvittava turvaväli.

Myös työpaikan ulkoalueilla olevat pysyvät liikenneväylät voidaan merkitä 1 ja 2 momentin mukaisella tavalla, ellei niillä ole puomeja tai jalkakäytävä.

6 luku

Valomerkkejä koskevat vähimmäisvaatimukset

16 §

Valomerkit

Valomerkin säteilemän valon on muodostettava sopiva valovastakohta ympäristöönsä nähdä. Valon voimakkuuden on oltava sellainen, ettei se aiheuta häikäisyä tai riittämättömän valomäärän vuoksi huonoa näkyvyyttä.

Merkin valaiseva osa voi olla yksivärinen tai muodostaa kuvan tietyllä taustalla. Väriin on vastattava liitteessä II säädettyjä värien merkityksiä.

Jos merkki sisältää kuvatunnuksen, kuvatunnuksen on oltava liitteen I mukainen.

17 §

Valomerkkien käyttöä koskevat erityissäännöt

Jos laite voi lähettää sekä jatkuvia että vilkkuvia merkkejä, vilkkuvaa valomerkkiä on käytettävä ilmoittamaan suuremmasta vaarasta tai kiireellisemmästä tarpeesta tiettyyn toimintaan kuin jatkuvaa merkkiä.

Vilkkuvan valomerkin välähdysten ja niiden esiintymistiheyden on oltava sellaisia, että

viesti on helppo havaita eikä valomerkkiä voi sekoittaa toiseen vilkkuvaan tai jatkuvasti valaistuun valomerkkiin. Jos vilkkuvaa valomerkkiä käytetään äänimerkin kanssa, niitä on käytettävä yhdenmukaisesti.

Vakavaa vaaraa ilmaisevien, vilkkuvaa valomerkkiä lähettävien laitteiden toimintakuntoa on valvottava tai ne on varustettava varalampulla.

7 luku

Äänimerkkejä ja ääniviestejä koskevat vähimmäisvaatimukset

18 §

Äänimerkit

Äänimerkin on oltava helposti tunnistettava ja sen tulee erottua äänenvoimakkuudeltaan taustamelusta.

Jos äänimerkki voidaan antaa vaihtelevalla tai jatkuvalla taajuudella, vaihtelevaa taajuutta on käytettävä ilmoittamaan suuremmasta vaarasta tai kiireellisemmästä tarpeesta tiettyyn toimintaan verrattuna jatkuvalla taajuudella annettuun äänimerkkiin.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, on evakuointia tarkoittavan äänimerkin oltava jatkuva.

19 §

Ääniviestit

Ääniviestien on oltava mahdollisimman lyhyitä, yksinkertaisia ja selviä, jotta viesti välittyy luotettavasti.

Jos ääniviestiä käytetään käsimerkkien sijasta tai yhdessä niiden kanssa, voidaan käyttää liitteen III mukaisia koodisanoja. Puhujan ja kuulijan on hallittava käytettävä kieli hyvin siten, että viestin ymmärretään oikein ja sen seurauksena toimitaan turvallisesti.

8 luku

Käsimerkkejä koskevat vähimmäisvaatimukset

20 §

Käsimerkit

Käsimerkkien on oltava tarkkoja, yksinkertaisia, laajoja, helppoja esittää ja ymmärtää sekä erotuttava selvästi toisistaan.

Jos molempia käsivarsia käytetään samanaikaisesti, niiden täytyy liikkua symmetrisesti ja osoittaen vain yhtä merkkiä.

Edellyttäen, että käytetyt merkit täyttävät yllä mainitut vaatimukset, ne voivat olla erilaisia tai yksityiskohtaisempia kuin liitteessä IV kuvatut. Niillä täytyy kuitenkin olla sama merkitys ja niiden täytyy olla yhtä ymmärrettäviä.

Tässä asetuksessa esitetyt käsimerkit eivät rajoita muiden, tietyillä toimialoilla sovellettavien ja samoja toimintoja merkitsevien käsimerkkien käyttöä.

21 §

Käsimerkkien käyttöä koskevat erityissäännöt

Merkinantaja on henkilö, joka antaa merkkejä käyttäen käsivarsien tai käsien liikkeitä toimintaohjeiden antamiseen merkkejä vastaanottavalle henkilölle (*toimija*).

Merkinantajan tehtävänä on huolehtia käsimerkkejä antaen toimintojen ohjaamisesta ja lähellä olevien työntekijöiden turvallisuuden varmistamisesta.

Merkinantajan on voitava seurata kaikkia työtoimintoja. Jos tämä ei ole mahdollista ilman, että merkinantaja altistuu vaaralle, on käytettävä yhtä tai useampaa ylimääräistä merkinantajaa.

Toimijan on voitava nähdä merkinantaja vaikeuksitta. Merkinantajan on käytettävä selvästi näkyvää takkia tai yhtä tai useampaa muuta selvästi näkyvää pukinetta. Mikäli merkinantaja käyttää useampaa pukinetta, niiden on oltava keskenään yhdenmukaisia, jollei tästä ole erityistä syytä poiketa.

Jos toimija ei voi toteuttaa turvallisesti saamia ohjeita, on hänen pysäytettävä käynnissä oleva toiminto ja kysyttävä uusia ohjeita.

9 luku

Voimaantulo

22 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2015.

Tällä asetuksella kumotaan valtioneuvoston päätös työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden käytöstä (976/1994).

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 2015

Liikenne- ja kuntaministeri Paula Risikko

Neuvotteleva virkamies Reetta Orsila

**KIELTO-, VAROITUS-, MÄÄRÄYS-, VARAULOSKÄYNTI- JA ENSIAPU- SEKÄ
PALONTORJUNTAMERKIT****1 Kieltoimerkit**

Tupakointi kielletty

Tupakointi ja avotulen teko kielletty

Jalankulku kielletty

Vedellä sammuttaminen kielletty

Juomakelvotonta

Asiattomilta pääsy kielletty

Ajoneuvolla ajo kielletty

Ei saa koskea

2 Varoitusmerkit

Tulenarkaa ainetta tai korkea lämpötila

Räjätävää ainetta

Myrkyllistä ainetta

Syövyttävää ainetta

Radioaktiivista ainetta

Riippuva taakka

Liikkuvia ajoneuvoja

Vaarallinen jännite

Yleinen varoitusmerkki

Lasersäde

Hapettavia aineita

Ionisoimatonta säteilyä

Vahva magneettikenttä

Kompastumisvaara

Putoamisvaara

Tartuntavaara

Alhainen lämpötila

3 Määräysmerkit

Käytettävä suojalaseja

Käytettävä suojakypärää

Käytettävä kuulosuojaimia

Käytettävä hengityksensuojaimia

Käytettävä turvajalkineita

Käytettävä suojakäsineitä

Käytettävä suojavaatetusta

Käytettävä kasvonsuojaimia

Käytettävä turvavaljaita

Jalankulku tätä tietä

Yleinen määräysmerkki

4 Varauloskäynti- ja ensiapumerkit

Varauloskäynti

Suuntaa osoittava täydentävä merkki

Ensiapuasema

Paarit

Hätäsuihku

Silmänhuuhtelu

Hätäpuhelin

5 Palontorjuntamerkit

Pikapaloposti

Sammutin

Tikkaat

Hätäpuhelin

Suuntaa osoittavat täydentävät merkit

*Liite II***TURVAVÄRI**

Ohjeet ja tiedot koskevat kaikkia merkkejä, joissa käytetään jotakin turvaväriä, seuraavasti:

Väri	Käyttötarkoitus	Ohjeet ja tiedot
Punainen	Kieltomerkki	Vaarallinen käyttäytyminen
	Vaarahälytys	Pysähdy, lopeta, hätäkatkaisulaitteet Evakuoi
	Palontorjuntavälineet	Tunnistus ja sijainti
Keltainen tai oranssin- keltainen	Varoitusmerkki	Varo, ryhdy varotoimiin Ota Selvää
Sininen	Määräysmerkki	Tietty käyttäytyminen tai toiminta Käytä henkilönsuojaimia
Vihreä	Varauloskäynnit, en- siapu	Ovet, uloskäynnit, väylät, varusteet, laitteet
	Ei vaaraa	Paluu normaaliin

ÄÄNIVIESTIÄ KOSKEVAT KOODISANAT

Koodisanat käytettäessä ääniviestiä käsimerkkien sijasta tai yhdessä niiden kanssa:

- aloita kaskyn alkamisen ilmoittamiseksi
- seis liikkeen keskeyttämiseksi tai lopettamiseksi
- lopeta toiminnon lopettamiseksi
- nosta kuorman nostamiseksi
- laske kuorman laskemiseksi
- eteen yhdessä vastaavien käsimerkkien kanssa
- taakse yhdessä vastaavien käsimerkkien kanssa
- oikealle yhdessä vastaavien käsimerkkien kanssa
- vasemmalle yhdessä vastaavien käsimerkkien kanssa
- vaara hätäpysäytystä varten
- nopeasti liikkeen nopeuttamiseksi turvallisuussyistä
- hitaasti liikkeen hidastamiseksi turvallisuussyistä

*Liite IV***KÄSIMERKIT****A. Yleiset merkit**

Merkitys: ALOITA, SEURAA MINUN OHJEITANI

Kuvaus: Nosta oikea käsivarsi ylös, kämmen eteenpäin.

Merkitys: SEIS. KESKEYTÄ, LOPETA LIIKE

Kuvaus:-Liikuta vasenta kättä vaakasuunnassa.

Merkitys: LOPETA TOIMINTO

Kuvaus: Aseta molemmat kädet vastakkain rinnan korkeudelle.

B. Merkinanto puominosturin kuljettajalle

Merkitys: NOSTA PUOMIA

Kuvaus: Ojenna käsivarsi vaakasuoraan peukalon osoittaessa ylöspäin.

Merkitys: LASKE PUOMIA

Kuvaus: Ojenna käsivarsi vaakasuoraan peukalon osoittaessa alaspäin.

Merkitys: PIDENNÄ PUOMIA

Kuvaus: Koukista käsivarret ja nosta kämmenet hartioiden korkeudelle. Osoita peukaloilla ulospäin.

Merkitys: LYHENNÄ PUOMIA

Kuvaus: Koukista käsivarret ja nosta kämmenet hartioiden korkeudelle. Osoita peukaloilla sisäänpäin.

C. Pystysuorat liikkeet

Merkitys: NOSTA

Kuvaus: Osoita oikealla kädellä ylöspäin, kämmen eteenpäin, ja tee hitaasti ympyrää.

Merkitys: NOSTA HITAASTI

Kuvaus: Tee oikean käden etusormella (sormi pystyssä) hitaasti ympyrää. Pidä vasenta kättä ympyrää tekevän sormen yläpuolella kämmen alaspäin.

Merkitys: LASKE

Kuvaus: Osoita oikealla kädellä alaspäin, kämmen sisäänpäin, ja tee hitaasti ympyrää.

Merkitys: LASKE HITAASTI

Kuvaus: Tee oikean käden etusormella hitaasti ympyrää sormi ojennettuna alaspäin. Pidä vasenta kättä ympyrää tekevän sormen alapuolella kämmen ylöspäin.

Merkitys: PYSTYSUORA ETÄISYYS

Kuvaus: Osoita etäisyys käsien avulla.

D. Vaakasuorat liikkeet

Merkitys: LIIKU ETEENPÄIN

Kuvaus: Taivuta molempia käsivarsia kämmenet ylöspäin. Tee käsillä hitaita liikkeitä kehoasi kohti, kyynärpäitä taivuttaen.

Merkitys: LIIKU TAAKSEPÄIN

Kuvaus: Taivuta molempia käsivarsia kämmenet alaspäin. Tee käsillä hitaita liikkeitä kehostasi pois päin, kyynärpäitä taivuttaen.

Merkitys: OIKEALLE

Kuvaus: Ojenna oikea käsivarsi vaakasuoraan kämmen alaspäin. Tee hitaita, pieniä liikkeitä oikealle.

Merkitys: VASEMMALLE

Kuvaus: Ojenna vasen käsivarsi vaakasuoraan kämmenpuoli alaspäin. Tee hitaita pieniä liikkeitä vasemmalle.

Merkitys: VAAKASUORA ETÄISYYS

Kuvaus: Osoita etäisyys käsien avulla.

E. Vaaraa ilmaisevat liikkeet

Merkitys: VAARA

Kuvaus: Häätöpysäytys. Liikuta molempia käsiä vaakasuunnassa useita kertoja.

Merkitys: HITAASTI

Kuvaus: Näytä hitaan liikkeen merkiksi mitä tahansa liikettä yhdellä kädellä, ja pidä toista kättä kämmen alaspäin liikkuvan käden yläpuolella. (Laskuliikettä osoittavissa merkeissä pidä kämmen ylöspäin liikkuvan käden alapuolella.)

